

ทิศทางของกฎหมายวิธีพิจารณาความ

นายอริคม อินทุภูติ
เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

ปัญหาที่สำคัญของศาลยุติธรรมไทย
ในทศวรรษที่ผ่านมา

๑. ความล่าช้าในการพิจารณาคดี
คดีค้างมากและค้างนาน
(ซึ่งเริ่มคลี่คลายแล้ว)

สถิติคดี
ศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร

ปีงบประมาณ	คดีค้างมา	รับใหม่	รวม	เสร็จไป	คดีค้าง
	(1)	(2)	(1) + (2) = (3)	(4)	(3) - (4) = (5)
พ.ศ. 2553	169,491	1,010,331	1,179,822	1,029,005	150,817
พ.ศ. 2554	150,817	1,048,867	1,199,684	1,044,733	154,951
พ.ศ. 2555	154,951	1,081,981	1,236,932	1,102,785	134,147
พ.ศ. 2556	134,147	1,197,245	1,331,392	1,181,614	149,778
พ.ศ. 2557	149,778	1,264,964	1,414,742	1,247,845	166,897
พ.ศ. 2558	166,897	1,333,920	1,500,817	1,321,371	179,446

สถิติคดีค้างพิจารณา
ของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร
(แยกตามระยะเวลาค้างพิจารณา)

ปีปฏิทิน	ไม่เกิน ๖ เดือน	เกิน ๖ เดือนไม่เกิน ๑ ปี	เกิน ๑ ปี ไม่เกิน ๒ ปี	เกิน ๑ ปี ไม่เกิน ๓ ปี	เกิน ๓ ปี ไม่เกิน ๔ ปี	เกิน ๔ ปี ไม่ถึง ๕ ปี	เกิน ๕ ปี ขึ้นไป
ปี ๒๕๕๓	๑๑๑,๔๑๕	๒๒,๐๙๕	๑๓,๓๖๐	๒,๗๗๕	๗๐๐	๒๘๒	๑๙๐
ปี ๒๕๕๔	๑๑๗,๖๖๑	๒๑,๓๒๑	๑๑,๗๒๐	๒,๘๒๘	๙๔๖	๒๙๓	๑๘๒
ปี ๒๕๕๕	๑๐๖,๖๘๓	๑๕,๘๐๑	๗,๙๑๗	๒,๔๕๘	๘๓๔	๒๙๑	๑๖๓
ปี ๒๕๕๖	๑๒๐,๙๑๓	๑๘,๔๙๑	๗,๘๔๘	๑,๖๔๗	๕๑๓	๑๙๙	๑๖๕
ปี ๒๕๕๗	๑๔๓,๙๒๘	๑๕,๓๙๔	๕,๙๗๗	๑,๐๔๖	๒๙๒	๑๒๓	๑๓๗
ปี ๒๕๕๘	๑๕๘,๓๒๙	๑๕,๐๘๔	๕,๒๑๕	๕๘๔	๑๒๙	๕๐	๕๕

สถิติคดีค้างพิจารณา
ของศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ถึงภาค ๙

ปีงบประมาณ	คดีค้างมา	รับใหม่	รวม	เสร็จไป	คดีค้าง
	(1)	(2)	(1) + (2) = (3)	(4)	(3) - (4) = (5)
พ.ศ. 2553	35,456	63,590	99,046	63,590	35,456
พ.ศ. 2554	28,968	54,631	83,599	54,631	28,968
พ.ศ. 2555	21,106	53,717	74,823	53,717	21,106
พ.ศ. 2556	13,473	55,917	69,390	55,919	13,471
พ.ศ. 2557	9,893	50,505	60,398	50,505	9,893
พ.ศ. 2558	8,817	48,310	57,127	48,309	8,818

สถิติคดีค้างพิจารณา
ของศาลฎีกา

ปีงบประมาณ					
	คดีค้างมา (1)	รับใหม่ (2)	รวม (1) + (2) = (3)	เสร็จไป (4)	คดีค้าง (3) - (4) = (5)
พ.ศ. 2553	37,679	12,004	49,683	21,004	28,679
พ.ศ. 2554	37,958	16,263	54,221	16,263	37,958
พ.ศ. 2555	33,616	17,636	51,252	17,636	33,616
พ.ศ. 2556	26,491	22,730	49,221	22,730	26,491
พ.ศ. 2557	18,307	20,667	38,974	20,668	18,306
พ.ศ. 2558	11,974	18,331	30,305	18,330	11,975

สถิติคดีของศาลยุติธรรม

ปี 2557 และปี 2558 (ปีปฏิทิน)

ชั้นศาล	ปริมาณคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณา (ค้างมา + รับใหม่)		ปริมาณคดีที่พิพากษาแล้วเสร็จ		ปริมาณคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา	
	2557	2558	2557	2558	2557	2558
ศาลชั้นต้น	1,414,742	1,500,817	1,247,845	1,321,371	166,897	179,446
ศาลอุทธรณ์และ ศาลอุทธรณ์ภาค 1-9	58,062	54,451	50,359	47,933	7,703	6,518
ศาลฎีกา	33,758	25,383	19,960	15,823	13,798	9,560

๒.ประสิทธิภาพ

คดีอาญา

การปล่อยตัวชั่วคราวในคดีอาญาของศาลชั้นต้น ทั่วราชอาณาจักร ปี พ.ศ. 2555 – 2558

ปี พ.ศ.	จำนวน คำร้อง	ศาลมีคำสั่ง อนุญาต	คำสั่งอนุญาต คิดเป็นร้อยละ	ศาลมีคำสั่ง ไม่อนุญาต	คำสั่งไม่อนุญาต คิดเป็นร้อยละ
2558	231,568	217,214	93.80	14,354	6.20
2557	253,061	236,582	93.49	16,479	6.51
2556	271,771	254,362	93.59	17,409	6.41
2555	248,607	230,474	92.71	18,133	7.29

**สถิติผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว
แล้วหลบหนี**

ปี พ.ศ.	ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี หลังปล่อยชั่วคราว
2558	4,074
2557	5,043
2556	5,916
2555	5,888

คดีแพ่ง

คดีชำนาญพิเศษ

กฎหมายวิธีพิจารณาคดีในศาลไทย

๑. วิธีพิจารณาคดีทั่วไป

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง

กฎหมายวิธีพิจารณาคดีในศาลไทย

๒. วิธีพิจารณาคดีพิเศษ ในศาลทั่วไป

- พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐
- พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภครุค พ.ศ. ๒๕๕๑
- ร่างพ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.

กฎหมายวิธีพิจารณาคดีในศาลไทย

๓. วิธีพิจารณาคดีพิเศษในศาลพิเศษ

- กฎหมายจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษต่าง ๆ
- กฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- กฎหมายคดีเลือกตั้ง
- กฎหมายคดีอาญาเจ้าหน้าที่รัฐทุจริต
- กฎหมายคดีสิ่งแวดล้อม ???

ระบบวิธีพิจารณาคดีในศาลไทย

- ระบบกล่าวหา
- ระบบไต่สวน

ระบบกล่าวหา	ระบบไต่สวน
<ul style="list-style-type: none"> ศาลต้องเป็นกลาง คู่ความมีหน้าที่เสนอความจริงต่อศาล 	<ul style="list-style-type: none"> ศาลมีบทบาทในการค้นหาความจริงมากกว่าระบบกล่าวหา
<ul style="list-style-type: none"> เคร่งครัดกับ ก.ม.วิธีพิจารณาความและการได้มาซึ่งพยาน 	<ul style="list-style-type: none"> เน้นการค้นหาความจริงเป็นสิ่งสำคัญ
<ul style="list-style-type: none"> มีข้อสงสัยต้องยกประโยชน์ให้แก่จำเลย 	<ul style="list-style-type: none"> หลักยกประโยชน์ฯ ไม่นำมาใช้ เว้นแต่พยายามทุกทางแล้ว
<ul style="list-style-type: none"> รับฟังแต่พยานหลักฐานที่เสนอต่อหน้าศาล 	<ul style="list-style-type: none"> พยานหลักฐานที่ไม่ได้เสนอต่อหน้าศาลก็รับฟังได้
<ul style="list-style-type: none"> ทนายความมีบทบาทมากกว่าระบบไต่สวน 	<ul style="list-style-type: none"> ทนายความมีบทบาทน้อยกว่าระบบกล่าวหา

กฎหมายวิธีพิจารณาคดีที่เปลี่ยนแปลงไปในปีนี้

คดีอาญา

- การนำกำลังอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาและจำเลย และการบังคับคดีนายประกัน (พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมป.วิ.อ.ฉบับที่ ๓๐)
- การโอนคดี (พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมป.วิ.อ.ฉบับที่ ..)
- การมีวิธีพิจารณาคดีพิเศษในคดีอาญาบางประเภท
 - คดีค้ำมนุษย์
 - คดีเจ้าหน้าที่รัฐทุจริต
- การปรับปรุงระบบการติดตามนำตัวจำเลยที่หนีประกันกลับเข้ามาสู่กระบวนการ

กฎหมายวิธีพิจารณาคดีที่เปลี่ยนแปลงไปในปีนี้

คดีแพ่ง

- การดำเนินคดีแบบกลุ่ม (Class Action) (พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมป.วิ.พ. ฉบับที่ ๒๖)
- ระบบอนุญาตฎีกาในคดีแพ่ง (พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมป.วิ.พ. ฉบับที่ ๒๗)
- การโอนคดี/E-Filing (การยื่นฟ้องคดีทางอิเล็กทรอนิกส์) /การส่งหมายให้แก่คู่ความที่อยู่ต่างประเทศทางไปรษณีย์ระหว่างประเทศ(พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมป.วิ.พ. ฉบับที่ ๒๘)

กฎหมายวิธีพิจารณาคดีที่เปลี่ยนแปลงไปในปีนี้

คดีแพ่ง

- การขายทอดตลาดทรัพย์สินที่มีทะเบียนและอาคารชุด (พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมป.วิ.พ. ฉบับที่ ๒๙)

กฎหมายวิธีพิจารณาคดีที่เปลี่ยนแปลงไปในปีนี้

คดีชำนาญพิเศษ

- การมีศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ
- การนำระบบอนุญาตฎีกามาใช้ในคดีชำนาญพิเศษ

ทิศทางของกฎหมายวิธีพิจารณาคดี

- การมีวิธีพิจารณาคดีพิเศษในศาลทั่วไปและศาลพิเศษเพิ่มมากขึ้น
- ระบบไต่สวนจะมีบทบาทในกระบวนการยุติธรรมไทยเพิ่มมากขึ้น
- กฎหมายวิธีพิจารณาคดีจะมุ่งเน้นไปที่การบังคับใช้กฎหมาย การลดความเหลื่อมล้ำ และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีอรรถคดีเพิ่มมากขึ้น

